

INGLIZ TILINI O'QITISHDA KOMMUNIKATIV METODNING SAMARADORLIGI

Sunatov Jo'rabek Turg'unbek o'g'li

Iqtisodiyot va pedagogika universiteti NTM o'qituvchisi

Berdiraxmatova Sevinch Abdimurot qizi

Iqtisodiyot va pedagogika universiteti NTM talabasi

Navro'zova Zulxumor O'ktam qizi

Iqtisodiyot va pedagogika universiteti NTM talabasi

Zikrillayeva Farangiz Baxtiyor qizi

Iqtisodiyot va pedagogika universiteti NTM talabasi

Annotatsiya. Mazkur maqolada ingliz tilini o'qitishda kommunikativ metodning nazariy asoslari va amaliy samaradorligi yoritilgan. Tadqiqotda kommunikativ metodning mohiyati, uning an'anaviy grammatik-tarjima metodlaridan farqli jihatlari hamda ta'lim jarayonidagi afzalliklari tahlil qilinadi. Kommunikativ yondashuv asosida nutq faoliyatining barcha turlari – tinglab tushunish, gapirish, o'qish va yozishning uzviy integratsiyasi ta'minlanishi, shuningdek, talabalarda kommunikativ va madaniyatlararo kompetensiyaning shakllanishi asoslab beriladi. Maqolada kommunikativ metodning talabalarning motivatsiyasini oshirishdagi roli, ularning mustaqil fikrlashi va real muloqotga tayyorligini kuchaytirishdagi ahamiyati yoritilgan.

Kalit so'zlar. ingliz tilini o'qitish, kommunikativ metod, kommunikativ kompetensiya, nutq faoliyati, til o'rganish, muloqot, ta'lim samaradorligi.

Аннотация. В данной статье рассматривается эффективность коммуникативного метода в обучении английскому языку. Анализируются теоретические основы коммуникативного подхода, его отличия от традиционных грамматико-переводных методов и практические преимущества в образовательном процессе. Особое внимание уделяется

формированию коммуникативной и межкультурной компетенции обучающихся, а также интеграции всех видов речевой деятельности: аудирования, говорения, чтения и письма. В статье обоснована роль коммуникативного метода в повышении мотивации студентов, развитии их самостоятельного мышления и готовности к реальному общению.

Ключевые слова. обучение английскому языку, коммуникативный метод, коммуникативная компетенция, речевая деятельность, иноязычное общение, эффективность обучения.

Annotation. This article examines the effectiveness of the communicative method in teaching English. The study analyzes the theoretical foundations of the communicative approach, its differences from traditional grammar-translation methods, and its practical advantages in the educational process. Special attention is paid to the development of communicative and intercultural competence, as well as the integration of all types of language skills, including listening, speaking, reading, and writing. The article highlights the role of the communicative method in increasing students' motivation, enhancing independent thinking, and preparing learners for real-life communication.

Keywords. English language teaching, communicative method, communicative competence, language skills, interaction, teaching effectiveness.

Kirish.

Ingliz tilini o'qitish bugungi globallashuv sharoitida ta'lim tizimining eng muhim yo'nalishlaridan biriga aylangan. Jahon miqyosida fan, texnologiya, iqtisodiyot, madaniyat va ta'lim sohalarida ingliz tilining yetakchi o'rni uni samarali o'qitish masalasini dolzarb vazifaga aylantirmoqda. Zamonaviy ta'lim tizimi tilni faqat grammatik qoidalar yoki lug'at birliklari majmui sifatida emas, balki muloqot, ijtimoiy o'zaro ta'sir va madaniyatlararo aloqaning asosiy vositasi sifatida talqin etadi[2]. Shu nuqtayi nazardan qaraganda, ingliz tilini o'qitishda kommunikativ metodning qo'llanilishi ta'lim samaradorligini oshirishga xizmat qiluvchi eng muhim pedagogik yondashuvlardan biri hisoblanadi.

Kommunikativ metod tilni o'rganish jarayonida asosiy e'tiborni real muloqotga, nutq faoliyatining amaliy tomonlariga va til birliklarining kontekstual qo'llanishiga qaratadi. Ushbu metodning asosiy maqsadi o'quvchilarda yoki talabalarda kommunikativ kompetensiyani shakllantirish, ya'ni ular ingliz tilida turli vaziyatlarda erkin, maqsadga muvofiq va mantiqan to'g'ri muloqot qila olish qobiliyatini rivojlantirishdan iboratdir. An'anaviy grammatik-tarjima metodlarida til asosan nazariy bilim sifatida o'rgatilgan bo'lsa, kommunikativ yondashuvda til tirik vosita, ijtimoiy faoliyat shakli sifatida qaraladi[1].

Kommunikativ metodning samaradorligi, avvalo, uning o'quvchi shaxsiga yo'naltirilganligida namoyon bo'ladi. Bu metodda o'qituvchi markaziy figuradan ko'ra, yo'naltiruvchi, tashkilotchi va maslahatchi rolini bajaradi, o'quvchi esa faol ishtirokchi, mustaqil fikrlovchi va muloqot subyekti sifatida maydonga chiqadi. Ingliz tilini o'rganayotgan shaxs real hayotga yaqinlashtirilgan vaziyatlarda fikr bildirish, savol berish, bahs-munozara olib borish, muammolarni muhokama qilish orqali tilni ongli va samarali tarzda o'zlashtiradi. Natijada o'rganilayotgan til sun'iy mashqlar majmui bo'lib qolmay, balki shaxsning kundalik ehtiyojlariga xizmat qiluvchi vositaga aylanadi[4].

Kommunikativ metodning yana bir muhim afzalligi shundaki, u nutq faoliyatining barcha turlarini – tinglab tushunish, gapirish, o'qish va yozishni uzviy bog'liq holda rivojlantiradi. Dars jarayonida dialoglar, rolli o'yinlar, munozaralar, jamoaviy loyihalar va muammoli vaziyatlar asosida olib boriladigan mashg'ulotlar talabalarning faolligini oshiradi, ularni mustaqil fikrlashga va erkin muloqot qilishga undaydi. Ayniqsa, gapirish va tinglab tushunish ko'nikmalarining rivojlanishi kommunikativ metod samaradorligining eng yaqqol ko'rsatkichlaridan biri hisoblanadi, chunki bu ko'nikmalar real kommunikatsiyada muhim ahamiyatga ega.

Ingliz tilini kommunikativ metod asosida o'qitishda madaniyatlararo komponent ham alohida o'rin tutadi. Tilni o'rganish jarayoni faqat lingvistik bilimlarni egallash bilangina cheklanmay, balki o'sha til sohiblari madaniyati, urf-odatlar, qadriyatlar va ijtimoiy xulq-atvor me'yorlarini tushunishni ham o'z ichiga

oladi[8]. Kommunikativ yondashuv orqali talabalar ingliz tilida soʻzlashuvchi jamiyatlarning kommunikativ xulqini anglaydi, nutq etiketlari, rasmiy va norasmiy muloqot farqlarini oʻzlashtiradi. Bu esa ularning madaniyatlararo kommunikativ kompetensiyasini shakllantirib, xalqaro muloqotga tayyorlashga xizmat qiladi.

Kommunikativ metodning samaradorligi, shuningdek, motivatsiyani oshirish bilan ham bevosita bogʻliqdir. Amaliy muloqotga asoslangan darslar oʻquvchilarni qiziqtiradi, ularda til oʻrganishga nisbatan ijobiy munosabatni shakllantiradi[5]. Talaba ingliz tilida oʻz fikrini ifodalay olishini, suhbatda ishtirok etishini va tushunilishini his qilgan sari, unda tilni yanada chuqurroq oʻrganishga boʻlgan ichki ehtiyoj kuchayadi. Bu esa taʼlim jarayonining barqarorligi va uzoq muddatli samaradorligini taʼminlaydi.

Zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalari bilan uygʻunlashgan kommunikativ metod ingliz tilini oʻqitishda yanada katta imkoniyatlar yaratmoqda. Multimedia vositalari, onlayn platformalar, virtual muloqot muhiti, autentik audio va video materiallardan foydalanish til oʻrganish jarayonini real kommunikativ muhitga yanada yaqinlashtiradi. Talabalar xorijiy tengdoshlari bilan onlayn suhbatlar olib borish, ingliz tilidagi podkastlar va videolarni tahlil qilish orqali tilni tabiiy muhitda oʻzlashtirish imkoniga ega boʻladilar. Bu holat kommunikativ metodning samaradorligini yanada oshiradi[3].

Shu bilan birga, kommunikativ metodni qoʻllash oʻqituvchidan yuqori kasbiy mahoratni talab qiladi. Darsni samarali tashkil etish, mos kommunikativ vaziyatlarni yaratish, talabalar faolligini taʼminlash va ularning individual xususiyatlarini inobatga olish muhim ahamiyatga ega. Agar metod toʻgʻri va maqsadga muvofiq qoʻllanilsa, u ingliz tilini oʻrganish jarayonini jonli, mazmunli va samarali holga keltiradi[6].

Xulosa.

Xulosa qilib aytganda, ingliz tilini oʻqitishda kommunikativ metodning samaradorligi uning shaxsga yoʻnaltirilganligi, real muloqotga asoslanganligi, nutq faoliyatining barcha turlarini rivojlantirishi va madaniyatlararo kompetensiyani

shakllantirishga xizmat qilishi bilan belgilanadi. Ushbu metod zamonaviy ta'lim talablariga to'liq mos kelib, ingliz tilini o'rganayotgan shaxsni nafaqat til bilimlari bilan, balki global muloqotda faol ishtirok etish qobiliyati bilan ham qurollantiradi. Shu sababli kommunikativ metod bugungi kunda ingliz tilini o'qitishning eng samarali va istiqbolli yondashuvlaridan biri sifatida e'tirof etiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Ergashevna, S. M. (2025). Ingliz tili mutaxassisi bo'lishda boshlang'ich Ingliz tili darslarining ahamiyati. In International Educators Conference (pp. 350-357).
2. Axmedovna, B. S. (2025). O'zbekistonda xorijiy tillarning ahamiyati. In International Educators Conference (pp. 326-333).
3. Ergashevna, S. M. (2025). Ingliz tili mutaxassislari tayyorlashda xorijiy tajribalardan foydalanish. In International Educators Conference (pp. 358-365).
4. Normurodovna, A. M. (2025). Tashkilotlar o'rtasidagi hamkorlikda Ingliz tilining ahamiyati. In International Educators Conference (pp. 310-317).
5. Normurodovna, A. M. (2025). Ingliz tili grammatikasining Ingliz tili kursidagi ahamiyati. In International Educators Conference (pp. 302-309).
6. Botirovich, X. S. (2024). KOMPYUTER LINGVISTIKASINING BUGUNGI KUNDA JAHONDAGI AHAMIYATI. GOLDEN BRAIN, 2(16), 26-30.
7. Axmedovna, B. S. (2025). Ingliz tilini o'rganishda o'zaro muloqotning ahamiyati. In International Educators Conference (pp. 318-325).
8. Сунатов, Д., Зикриллаева, Ф., Сайдуллоева, М., & Нормаматова, Н. (2025). О'zbek tilshunosligining nazariy masalalari. Объединяя студентов: международные исследования и сотрудничество между дисциплинами, 1(1), 121-123.
9. Сунатов, Д., Зикриллаева, Ф., Шерматов, Р., & Розимуродов, М. (2025). Amaliy tilshunoslik masalalari. Объединяя студентов: международные исследования и сотрудничество между дисциплинами, 1(1), 126-128.

10. Sunatov, J. R., Rustamov, R., & Dustmurodova, M. (2024). KOMPYUTER LINGVISTIKASIDA FONETIK TAHLIL JARAYONI. Modern Science and Research, 3(5), 191-195.